

Programma de Bibliotheek en basisvaardigheden

Kwartaalrapportage 2019 Q1

De Koninklijke Bibliotheek (KB) en de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN) werken, samen met de lokale bibliotheken, in het programma de Bibliotheek en basisvaardigheden. Het programma zet zich in om de gezamenlijk afgesproken doelstellingen te behalen.

Deze rapportage belicht de resultaten van de plannen en de acties die hieraan zijn verbonden.

Speerpunten voor 2019: Digitale inclusie en verdere alliantievorming, Opleiding Frontoffice-medewerkers en Verbinding curatie en preventie.

Verbinding met alliantie Digitale Samenleving

Netwerk & Beleid

Hieronder ook Innovatie & Doorontwikkeling

- De landelijke dag Basisvaardigheden op 7 november in Apeldoorn is in voorbereiding. De datum is aan bibliotheken bekendgemaakt. Met de POI's is een projectgroep gevormd om het thema en programma vast te stellen.
- Na de [masterclass Hoger bereik](#) (31 januari) maken de POI's een plan voor vervolgstappen, in afstemming met het (bibliotheek)netwerk. Hierbij is niet gekozen voor één invulling voor alle POI's, maar voor maatwerk. Vier POI's kiezen ervoor in het voorjaar een sessie te organiseren om bibliotheken met de Strategiekit aan de slag te laten gaan. Muzus ondersteunt hierbij. Drie andere POI's worden door Muzus gecoacht om individuele bibliotheken te helpen. Daarnaast volgt in het najaar een webinar over dit thema.
- Met de resultaten van de masterclass [Werken aan geletterdheid binnen het gezin](#) (november en december) werken we dit voorjaar aan (beter) samenwerken binnen de Bibliotheek rond geletterdheid. Door preventie en curatie te verbinden kunnen consultants elkaar versterken en gebruikmaken van elkaars expertise en zo meer laagtaalvaardige ouders bereiken.
- Op 18 maart verscheen de [Kamerbrief Samen aan de slag voor een vaardig Nederland](#) over de vervolgaanpak van Tel mee met Taal. Het kabinet investeert de komende vijf jaar bijna € 125 miljoen in maatregelen voor aanpak van laaggeletterdheid bij volwassenen, en leesbevordering en taalstimulering bij kinderen. Er komt een expertisecentrum basisvaardigheden en er is 500.000 euro per jaar beschikbaar om de kwaliteit van taalhuizen en taalpunten te verbeteren. Er is in de brief een grote rol weggelegd voor bibliotheken.
- De KB doet mee aan de [alliantie Digitaal Samenleven](#). Op 21 maart presenteerden publieke en private organisaties de alliantie. Zij werken aan een intentieverklaring. Vervolgens stellen zij een actieplan op. De KB bekijkt met de Alliantie hoe publiek-private samenwerkingen verbonden kunnen worden met de plannen van de kopgroep-bibliotheken in het traject Digitale Inclusie.

Veel belangstelling voor deelname aan Digitale inclusie

1 Digitale inclusie (met Manifestgroep-partijen)

- Met het plan [Digitale Inclusie, ondersteuning voor kwetsbare burgers](#) beogen bibliotheken en acht (van de vijftien) uitvoeringsorganisaties van de overheid (de Manifestgroep) twee hoofddoelen. Zij stimuleren meer niet-digivaardige burgers om deel te nemen aan digivaardigheids cursussen in bibliotheken (zelfredzaamheid). Om burgers vanuit de Manifestgroep-partijen door te verwijzen naar de Bibliotheek, zijn teksten (voor websites, nieuwsbrieven et cetera), een flyer en een [landingspagina](#) gemaakt.
- Daarnaast willen we informatiepunten ontwikkelen in de Bibliotheek (ondersteuning). Hier kunnen burgers terecht voor eerstelijnsinformatievoorziening over de (digitale) overheid. Hiervoor zijn een logo en een communicatiestijl ontwikkeld.
- Van 2019 tot en met 2021 versterken de partijen hiermee het ondersteuningsnetwerk van bibliotheken voor diverse kwetsbare doelgroepen.
- In het eerste kwartaal werken de Manifestgroep-partijen aan het inregelen van de doorverwijzing naar bibliotheken. Daarnaast starten we op 1 juli met vijftien kopgroep-bibliotheken met de informatiepunten digitale overheid. Zij plaveien de weg voor verdere uitrol in de twee jaar daarna. Bibliotheekdirecteuren hebben hierover in januari een brief ontvangen. De keuze voor de vijftien kopgroep-bibliotheken is gemaakt aan de hand van selectiecriteria, in afstemming met juristen, en wordt aan het veld bekendgemaakt tijdens de [Stadssafari Digitale inclusie](#) (15 april), voorafgaand aan het NBC. Het landelijke startschot van de kopgroep-bibliotheken is op 1 juli gepland bij een van de vijftien bibliotheken, in aanwezigheid van de pers.
- De KB bezoekt in 2019 alle provinciale directieoverleggen voor uitleg over het traject en de verdere plannen met landelijke stakeholders in het kader van digitale inclusie en de bevordering van basisvaardigheden.
- Een [subsidieregeling](#) voor bibliotheken en POI's is in de maak. Publicatie volgt voor de zomer in de Staatscourant.

2 Belastingdienst

- In januari is een nieuw convenant 2019-2022 ondertekend voor voortzetting van de [samenwerking KB-Belastingdienst](#). Begin januari is de [subsidieregeling](#) voor bibliotheken gepubliceerd. Nadruk ligt op de belastingspeekuren (pijler 3).
- [De deelname loopt goed](#). 120 bibliotheken dienden een aanvraag in voor de komende vier jaar. Ook het aantal activiteiten is hoog: 234 (medio maart), een verdubbeling ten opzichte van 2018.
- Focus 2019: bereik vergroten en ondersteuning aan bibliotheken hierbij in de vorm van de geactualiseerde [communicatietoolkit](#) en [andere ondersteuningsmaterialen](#).
- Het implementatieplan 2019-2022 is klaar.
- Veel aandacht gaat weer uit naar de [G!DS-pagina](#) voor belastingdienstverlening. Deze ondersteunt bibliotheken en Belastingdienst bij doorverwijzing. [Gegevens actueel houden](#) vormt een voorwaarde in het convenant; er wordt vanuit diverse bronnen naar de G!DS-pagina verwezen. Er moet (ook nu weer met hulp van het SPN-team Wegwijzer) een landelijk dekkende

sociaal-educatieve kaart ontstaan, breder dan belastingdienstverlening. Het traject Digitale Inclusie vraagt dezelfde discipline van bibliotheken.

- Op Facebook staan banners en het [filmpje](#) uit de marketingtoolkit Belastingdienst als onderdeel van een landelijke social-campagne. Online zetten we Google Ads in om meer mensen te bereiken. Wanneer iemand via Google zoekt naar hulp bij belastingaangifte, kan hij advertenties zien die linken naar een [landingspagina op Bibliotheek.nl](#). Doelgroep vormen vooral laag-digivaardige senioren en laaggeletterden (NT1 en NT2).
- Op 9 juli is een [bijeenkomst voor bibliotheken](#) gepland. Het programma wordt nog uitgewerkt. Hierin wordt ook de link gelegd met het bredere traject Digitale inclusie.

3 Integratie

- Werkgroep Integratie: Rijnbrink heeft met Pages Bookstore & Café een collectie Arabische boeken voor kinderen en jeugd samengesteld, die vorig jaar werd geëvalueerd. In maart was er vervolgoverleg tussen Rijnbrink, NBD Biblion, KB en Pages. NBD Biblion biedt voor de zomer een collectie Arabische (jeugd)boeken aan. Pages zorgt dat er voldoende titels en exemplaren beschikbaar zijn.
- Hierna volgt een soortgelijk aanbod van een collectie Poolse boeken.
- De KB maakt een plan om het thema Integratie verder uit te werken, ook in het licht van de aanpassing in de inburgeringswet per 2020, waarbij gemeenten een grotere rol krijgen. Dit gebeurt in afstemming met de werkgroep Collectie. Rijnbrink en Probiblio denken actief mee. Het Begint met Taal voert gesprekken om de samenwerking met de KB te intensiveren.

4 Collectie & Programmering

- De [Adviescollectie](#) is verder aangevuld.
- De KB Inkoopcommissie is per 1 januari [gestopt met de landelijke inkoop van Slimme Nieuwslezer](#) omdat te weinig bibliotheken het gebruikten. Bibliotheken die ermee door willen, kunnen accounts kopen voor 10 euro per lezer per jaar.
- De programma's van SBCM voor werknemers en werkzoekenden zijn sinds 1 januari [gratis beschikbaar via WERK-portal.nl](#).

5 Monitoring

- De landelijke rapportage van de [monitor Digitale Basisvaardigheden 2017-2018](#) is gepubliceerd. Deelnemende bibliotheken ontvingen een individuele rapportage. De deelname is gestegen; van september 2017 tot augustus 2018 gebruikten 34 bibliotheken in 91 vestigingen de Monitor. In totaal vulden 1.163 eindgebruikers de monitor in. In de voorgaande twee meetjaren waren dit 766 en 579 eindgebruikers. De tevredenheid van eindgebruikers is hoog (98%). Toch beheerst ruim een derde na afloop een aantal vaardigheden nog niet. De rapportage geeft aanbevelingen om dit te verbeteren. Dit was de laatste editie van de monitor Digitale Basisvaardigheden in deze vorm; vanaf 2019 wordt deze geïntegreerd in de Effectenmonitor.
- In februari lanceerde de KB [de Effectenmonitor](#) die begin april start. Deze omvat vier onderzoeksmodules waarmee bibliotheken de effecten van hun educatieve cursussen kunnen meten: 1. computer & internet, 2. sociale media, 3. e-overheid en 4. de Nederlandse taal. In 2019 zijn de eerste twee onderzoeksmodules (waaronder e-overheid) gratis. Een webinar, de

startbijeenkomst op 19 maart en documenten die binnenkort verschijnen, maken de Bibliotheek wegwijs.

- De BOP-metingen Belastingdienst en Basisvaardigheden starten in het tweede kwartaal.

6 DigiTaalhuizen

- De werkgroep digiTaalhuizen heeft kwaliteitsindicatoren opgesteld waar digiTaalhuizen aan moeten voldoen. De certificering pilots zijn afgerond. De evaluatie loopt en het rapport verschijnt voor de zomer. Met OCW (Tel mee met Taal) bekijken we hoe we een verdere impuls kunnen geven aan kwaliteitsborging.
- In samenwerking met Lezen & Schrijven vinden als pilot-traject in Brabant [zelfevaluatie-gesprekken](#) plaats met twintig digiTaalhuizen. Doel: inzicht verkrijgen in de stand van zaken. Daarnaast wordt gesproken over ambities en verdere ontwikkeling van de digiTaalhuizen. In januari 2019 zijn de gesprekken afgerond. Een tussenrapportage is in de maak, op basis waarvan ook extern wordt gecommuniceerd. De zelfevaluatie kan dienen als voortraject voor certificering: als je de zelfevaluatie goed doorlopen hebt, is het digiTaalhuis klaar om gecertificeerd te worden. De zelfevaluatiegesprekken worden geleid door een vertegenwoordiger van Cubiss en een vertegenwoordiger van L&S. Indien mogelijk zijn alle kernpartners van het Taalhuis aanwezig. Omdat de Bibliotheek in bijna alle Brabantse Taalhuizen een kernpartner is, was zij bij bijna alle gesprekken. Waar de bibliotheek niet is betrokken, dan heeft zij geen rol in het traject. De KB en SPN worden structureel geïnformeerd over dit traject, ook vanwege de wens om het landelijk uit te rollen. Verder is het traject gebruikt als input voor de certificeringsgesprekken die de afgelopen maanden in een landelijke pilot (vanuit de KB) zijn uitgevoerd.

Voorbeeldpagina's voor WaaS-websites opgeleverd

7 Branche-communicatie & Kennisdeling

- Lezen & Schrijven en de KB willen bij voldoende interesse een kosteloze training aanbieden aan bibliotheken voor het gebruik van de toolkit Empowerment. Een [interessepeiling](#) loopt; in april wordt hierover besloten.
- Er zijn [voorbeeldpagina's](#) beschikbaar die Bibliotheken die met WaaS werken, direct op hun website kunnen zetten. Vier hiervan gaan over basisvaardigheden: Hulp bij Belastingaangifte, Meer doen met de computer, Klik & Tik en Digisterker.
- In Q1 verschenen drie edities van de [Nieuwsbrief Bibliotheek en basisvaardigheden](#). Het bereik is met 1.059 abonnees licht gestegen ten opzichte van vorig kwartaal.
- Verbeterpunten die zijn aangedragen via de enquête in Q4, hebben we besproken. De waardering is positief en de artikelen worden vrij goed gelezen. Meer behoefte is er aan voorbeelden uit andere bibliotheken. De maandelijkse frequentie is voor de meeste abonnees goed; die handhaven we. Het aantal artikelen per nieuwsbrief mag iets omlaag. Sommige abonnees geven aan dat zij behoefte hebben aan een reactiemogelijkheid. Hiervoor is de nieuwe versie van Biebtobieb te gebruiken.
- In Q1 verschenen drie *good practice*-interviews:

- [Kelly Oostlander](#), adviseur KB: Nieuw digitaal hulpplein voor aanbod basisvaardigheden
- [Renée Gabriël](#), coördinator Basisvaardigheden Bibliotheek Meerssen: Experimenteren met De Liedjeskast
- [Jackeline Mekkes](#), Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen: Infopunten zorg, wonen en welzijn

8 Scholing & Deskundigheidsbevordering

- De vijfde [leergang Consulent Basisvaardigheden](#) is na eerder uitstel ingepland voor september 2019 tot februari 2020. In de komende maanden werken we aan een communicatieplan om snellere inschrijving te stimuleren.
- De [blended learning voor Frontoffice-medewerkers](#), ontwikkeld met Lezen & Schrijven, Stichting Lezen, KB, SPN en bibliotheken, bestaat uit e-learnings en bijeenkomsten. Tot begin februari 2019 liep het traject als [pilot](#) bij de bibliotheken Het Markiezaat Bergen op Zoom, Hilversum en Helmond-Peel. De pilots zijn succesvol afgerond; deelnemers waardeerden het leertraject met 7,8. Na evaluatie in maart bekijken Kunst van Lezen en KB hoe het traject verder uit te rollen.